

סיפורי צדיקים

גליון 326
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על האיור לשריתוש בתמונה

סיפורי חז"ל

ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה כשרצה שלמה להכניס את הארון לבית המקדש, אמר "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם" שהיו הפתחים שפלים, ואמר "הנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד" אמרו השערים מי זה מלך הכבוד? שחשבו שעל עצמו אומר כן. מיד בקשו השערים לירד עליו ולרוצץ את ראשו. אילולא אמר "ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה" חזר ואמר "ה' עוז וגבור ה' גבור מלחמה" "שאו שערים ראשיכם" אמר לשערים התגדלו שמלך הכבוד עליכם. מיד חלקו לו כבוד ונשאו עצמן ונכנס הארון. אמר להם הקדוש ברוך הוא, אתם חלקתם לי כבוד, חייכם, כשאני אחריב את ביתי אין אדם שולט בכם, תדע שכל כלי המקדש גלו, שנאמר "ויתן בידו את יהויקים מלך יהודה ומקצת כלי בית האלקים" אבל שערי בית המקדש במקומם נגזו, שנאמר "טבעו בארץ שעריה"

(במד"ר ט"ו י')

פרשת השבוע

האמצעי זיע"א, ושאלו אותו, מכיון שבראש השנה צריכה להיות העבודה בשמחה, אם כן מדוע הוא בוכה? השיב להם בעל התניא, אלו הם דמעות של שמחה.

אכילת אגוזים בראש השנה
הרה"ק רבני מנחם מענדיל מקאצק זיע"א התבטא פעם על המנהג לא לאכול אגוזים בראש השנה מפני שהוא בגימטריה "חטא", אם כי נכון הדבר שאגוז בגימטריה חטא, הרי צריך האדם לזכור שגם חטא עצמו הוא בגימטריה חטא, ולא רק אגוז, וגם מהחטא צריך להיזהר.

העת רצון בזמן תקיעת שופר
מסופר על הרה"ק בעל ה"מקור ברוך" מסערט ויוניץ זיע"א, שאמר פעם בדרשה לפני התקיעות: זקיני הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר פעם, אילו היו יודעים גודל העת רצון בשעת תקיעת שופר, היינו מחזיקים ברגע זה בשתי ידיים.

כתבנו בספר החיים למענך אלקים חיים מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א שטען פעם לפני הקב"ה, אבא נלבב, אמת הדבר שאנחנו בעלי חובות גדולים, שאנחנו חייבים לך הרבה, הרבה מאד, אבל הרי דרך העולם הוא, בשעה שרואה טוחר כי לקוח שלו מצבו רע והוא קרוב לפשיטת רגל רח"ל, אינו מניח לו ליפול, אלא תומך בו, שיוכל שוב לעמוד על רגליו ולהיות שוב בן אדם, ואז יוכל לשלם מה שהוא חייב. מבקשים אנו ממך רבש"ע, כתבנו בספר החיים, תן לנו באשראי מעט חיים חדשים, ולעשות זאת, צריך אתה ג"כ למענך, למענך אלוקים חיים, כדי שנוכל באופן זה לשלם לך את החובות הישנים.

העבודה בליל ר"ה בשמחה
מסופר על הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א, שאמר פעם, שהעבודה בליל ראש השנה צריכה להיות בשמחה. נכנסו אליו הרה"ק ה"צמח צדק" זיע"א והרה"ק רבי נחום בנו של אדמו"ר

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים: 7:28 ת"א: 7:30 ר"ת: 8:06

ראש השנה

זמני כניסת החג
ירושלים: 6:17 ת"א: 6:33

לימוד הזכות ביטל את הקטרוג

סיפור זה התחרש בראש השנה, באחת השנים אצל הבעש"ט הקדוש זיע"א. תפילת ראש השנה התנהלה לאיטה, יחד עם עשרות תלמידיו הקדושים וסתם יהודים פשוטים שהגיעו מכל קצות מעזיבו וסביבותיה עסוקים בעבודת יום הדין, מפילים תחינתם ובקשתם לפני בורא העולם שיזכה אותם בשנה טובה. עומד הבעל שם טוב במזרח בית המדרש, ודומה שרק גופו נמצא שם, ואילו רוחו מפליגה הרחק הרחק. פניו בוערות כלהבת אש והוא לא נע ולא זע, שקוע בשרעפיו, מלאכים יחפוץ וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו הנה יום הדין, אימת יום הדין ניכרת בכול, גם פשוטי העם שבאו לחזות בבעל שם טוב ולהתבונן בתפילתו, רועדים מאימת יום הדין.

תלמידיו הגדולים של הבעל שם טוב שקועים בתפילתם, מתלהבים בהתלהבות יקוד קודש שהולכת וגוברת מרגע לרגע, זה עומד סמוך לכותל פניו שטופת באגלי דמע, זה עומד כשראשו טמון במחזור ומתייפח בבכי, אחד מהם הלה מתנועע מעל גבי המחזור בהתלהבות רבה, לעתים סופק כף בהתלהבות, לעתים עוצר בעצמו, תומך את ראשו בידו וממולל את זקנו העבות, מכווץ עיניו בהתבוננות ומחשבה עמוקה, ולעתים מושיט את ידו לעמקי הכיס, מוציא מבלי משים קופסה של טבק, נוטל קמצוץ ושואף את ניחוחו החריף עמוק לריאותיו, ומיד ממשיך בהתלהבות כמקודם בעבודתו הקדושה, שקוע התלמיד הרחק הרחק בשרעפיו, ולא שם לב שקופסת הטבק נשמטה מכיסו ונפלה בנקישה חלשה על רצפת בית המדרש.

זמן מה עבר והתלמיד הושיט את ידו כהרגלו פעם נוספת אל כיסו להוציא את קופסת הטבק, והנה הכיס ריק, השפיל התלמיד את מבטו לארץ והבחין בקופסת הטבק הזרוקה על הרצפה, התכופף והושיט את ידו, נטל את הקופסה והרימה מן הארץ, והוציא שוב קמצוץ טבק, תחב באפו ועד מהרה המשיך בתפילתו, כאילו מאום לא אירע, שב להתבוננותו ברזי התפילה, אימת יום הדין חזרה ושרתה עליו ונראה היה כאילו מקרה זה נשכח.

אך לא כן היה, אחד מפשוטי היהודים תושב מעזיבו' שישב בבית המדרש, הבחין כיצד תשומת לבו של החסיד ניתקה

לרגע קצר מן התפילה אל קופסת הטבק, וכעין תרעומת התגנבה לליבו, הייתכן, בעיצומה של תפילת ראש השנה, ראשו של זה נתון בדברים פחותים מעין אלה? ביום כה נשגב חורג החסיד מכוונת התפילה בשל קמצוץ אבקת ריח? פליאה, וכיוון שעלו הדברים בהרהור לבו, עלו ועמדו לפני כיסא הכבוד בעת שישב קודשא בריך הוא על כס משפט, כשקטגור וסנגור עומדים זה מול זה, מתנצחים ומתאבקים. צהל הקטגור ובא בטענה: ריבונו של עולם, ראה כי גם חסיד גדול זה מתלמידי חביבך, אין ראשו נתון ביום הנורא לתפילת היום, אלא בקמצוץ טבק שגורם לו תענוג וקורת רוח גשמית, כיצד רוצה הנך לזכותו בדין? השפיל הסנגור את ראשו בכאב ובמבוכה ולא מצא מילים שיסגרו על יהודי זה. באותה שעה עומד הבעל שם טוב הקדוש בבית מדרשו, ראשו ולבו נתונים למאבק האיתנים המתחולל מול כיסא הכבוד, וליבו דואב, מביט הוא בחרדה ורואה כיצד מידת הדין מקטרגת על תלמידו הגדול, מנסה הוא ללמד זכות, להשיא עצה ואין שועה לדבריו, הקטגור עומד בשלו ואף הולך ומתחזק בטענותיו. מוסיף הבעל שם טוב אומץ ומפציר למען נפש תלמידו, אך מידת הדין גברה והגורה נגורה.

עיניו הטהורות מוצפות דמעות של רחמים על תלמידו, בוכה הבעל שם טוב ממעמקי לבו שמא ניתן בכל זאת למצוא לו פתח של זכות ולזכותו בשנה טובה, עומד הרבי שעון על מרפקו, מפעם לפעם מנגב את זיעתו, מתאמץ לבטל את הגזרה הנוראה המרחפת על תלמידו, לאחר מאמצים רבים מצליח הבעל שם טוב לפתוח סדק של רחמים במסך הדין הנורא, הנה הכרוז משמיע, באם אותו יהודי שהרהר בלבו רעה על החסיד, ידון ויפסוק את המעשה לכף זכות, תוסר ממנו הגזרה. נושא הבעל שם טוב את עיניו בתקווה, אנחה כבדה מתמלטת מפיו והוא ממשיך בתפילתו, וכי מה בידו לעשות, מנוע הוא מלגלות ולספר על המעשה שאירע, רק אם אותו יהודי ימצא כף זכות מעצמו, יציל את תלמידו החסיד ויוריד מעליו את הקטרוג.

ליל הושענא רבה, בית מדרשו של הבעל שם טוב הקדוש הומה גם עכשיו, קהל רב בא לומר את התיקון במחיצת הבעל שם טוב, חמימות שוררת בבית המדרש הגדול, בחוץ נושבת רוח סתיו בחזקה, מרעידה את העצים ומשילה מעליהם את העלים. האנשים יושבים סמוכים זה לזה בדיבוק חברים, שקועים בספר המונח לפנייהם וממלמלים את התיקון.

משל ונמשל

רק לא להתייאש

משל לאדם שהיה עשיר גדול שהיתה לו חנות, פרצו גנבים לחנותו ורוקנו אותה ונדלדל האיש, קבץ האיש את יתר הפליטה שנשארה לו מהגניבה ופתח שוב חנות וחזר למעמד מסוים אם כי לא כמעמדו הראשון, לימים פקדוהו שוב גנבים וגנבו ממנו גם את יתר הפליטה, חזר שוב וקבץ את יתר הפליטה מהגניבה השניה, מכר גם את תכשיטי אשתו ופתח חנות קטנה לפרנס את בני ביתו, ושוב פקדוהו גנבים וגנבו ממנו גם את זה, עד שלא נשאר לו כלום, עמד הלה ולווה ברוב דחקו הלואה מועטת, וקנה לו מעט סחורה והתחיל מחזור על הכפרים כדרך הרוכלים העניים במיני סדקית למכור לכפריים או להחליף בלחם ועופות וביצים כדרך הסוחרים העניים לימים הלך אותו עני בדרך ועמו מעט סחורתו וקצת מזון, פגע בו שודד רוכב על סוס, ולמרות בכיותיו ותחנוניו של העני, גזל ממנו השודד את שארית הפליטה אשר לו, והלך העני הלוך ובכה ריקן ומרוקן לשוב לביתו והוסיף בכי על בכיו בזכרו עשרו מקודם ומצבו המדולדל היום, שהוא חוזר לביתו ואין בידו פרוטה לפרטה ולתת טרף לביתו, עוד הוא בוכה והנה ראה כי השודד נפל מן הסוס ואינו יכול לקום ובתוך כך רמס אותו הסוס והרג אותו. חזר אותו עני וראה והנה השודד מוטל הרוג, עמד וחיפש בחבילותיו ומצא את כל הסחורה שנגנבה ממנו במשך כל הזמן, וכל הוננו ורכושו. חזר בשלום לביתו ונעשה עשיר גדול כבתחילה.

והנמשל: נלמד מכאן שאסור לו לאדם להתייאש מן הפורענות כי פעמים הרבה אנו רואים שאיתרע מזלו של אדם, גונבים ממנו, וחוזרים וגונבים והוא הולך ומתרושש. אל יפול אדם זה לתוך יאוש ח"ו, אלא יתלה עיניו לבעל הרחמים ויבכה ויצעק אליו כל פעם, ויבקש מלפניו שיראה בעניו ומרודו, ואז יבוא היום והשודד ההוא יפול ותקומה לא תהיה לו וישיב אליו את רכושו שנשדד ממנו ואת כל הטוב שנגזל ממנו ויחזור להיות עשיר כבתחילה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

גם היהודי שקטרג בלבו על החסיד בראש השנה יושב יחד עם הציבור, הוא מנסה לקרוא את הכתוב לפניו ולשקוע בספר, אך ללא הצלחה, אדי הזיעה והחום שממלאים את בית המדרש נראה שנכנסו ובאו למוחו, ראשו כאילו נתון בערפל כבד, מחשבותיו רבות מתערבבות זו בזו ללא סדר, וראייתו מעורפלת. התאמץ האיש לנער את הערפל, לגרום למחשבותיו להתרכז בתיקון, וככל שהתאמץ והתכוון, כן הלך הערפל והתפורר וכמו מאליה צפה ועולה תמונה.

בראשו הוא רואה כיצד החסיד מתכופף ומרים את קופסת הטבק בתפילת ראש השנה, ותמה מדוע נזכר במקרה ההוא שכמעט נשכח ממנו, אך התמונה לא הרפתה ממנו, והמחשבות החלו לרדוף זו את זו, מדוע חשבתי רעה על אותו חסיד מופלא? הרהר בצער, בוודאי עשה את מה שעשה מסיבה מוצדקת, וטעם הטבק בוודאי החיה את נפשו בעת שמחשבותיו עסקו בספירות ומדרגות עליונות, בוודאי היה מוכרח לדבר כלשהו כדי להשיב את רוחו, הוא עשה זאת לטובה, ואני החשבתי לו לרעה. חשק היהודי את שפתיו בכאב ודוק של דמעות הציף את עיניו, לבו התמלא רגשות חרטה.

לאחר הרהורים רבים החליט בלבו: אלך אל הבעל שם טוב הקדוש והוא בוודאי ידריכני בדרך ישרה לתקן את אשר עשיתי. עד מהרה מצא את עצמו עומד נבוך קמעה מול עיניו הטהורות והאהובות של הבעל שם טוב, הוא לא ידע כיצד להתחיל בדבריו, עד שלפתע פרץ בבכי נורא תוך כדי שהוא משיח למקוטעין את אשר אירע בראש השנה, אנא יורני רבנו דרך תשובה סיים את דבריו בקול חנוק ומיוסר. הביט בו הבעל שם טוב בחמלה, וזיק של שמחה ריצד בעיניו, הרהר מעט ואחר נשא מבטו והתחיל מספר ליהודי את אשר התחולל בשמי רום, כיצד גרמה מחשבתו לקטרוג וגזר דין נורא נגזר על אותו חסיד, היהודי עמד עמידה אומללה כשהוא נחרד, האומנם עד כדי כך הזקתי לזו? זעק בקול לא לו, האין דרך תשובה ותקנה? עתה בני, הוסר הקטרוג מעל היהודי, אמר הבעל שם טוב בקול אוהב, בזכות לימוד הזכות שלימדת על החסיד, אך להבא יהיה בני לנפשך מאוד, חשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא.

צ'ין אדם לחברו

למנוע דמעה מיותרת מאלמנה מסופר על הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, ששנה אחת סמוך לראש השנה נפטר בפתאומיות, בעל התפילה של בית הכנסת בו התפלל. בא גבאי בית הכנסת לרבי יוסף חיים לשאול את מי לקחת לבעל תפילה? השיב הרב שלא ידאג, הענין יסודר על ידו בע"ה. בראש השנה שלח רבי יוסף חיים לעמוד התפילה את בנו של בעל התפילה הקודם. הדבר הפתיע את המתפללים בהיות הבעל תפילה אבל על אביו, ואסור היה לו להתפלל ביום טוב. כששאלוהו על כך, השיב רבה של ירושלים: בעזרת הנשים עומדת אלמנתו השבורה של בעל התפילה הקודם, והנה אם היתה שומעת את קולו של יהודי אחר מתפלל, היתה נשברת יותר, ועכשיו שבמקום את בעלה שמעה את בנה, זה הרגיע אותה במקצת, ומה לא עושים כדי למנוע דמעה מיותרת מאלמנה.

מי כעמך ישראל

מעשה בהרה"ק רבי זוסיא מהאניפולי זיע"א שיצא פעם בראש השנה קודם התקיעות מבית המדרש, וראה תינוק מישראל מבני עניים, לבוש

קרעים ופניו רעים, שאל אותו רבי זושא, בני! האם אינך מתקנא בבני הערלים האוכלים משמנים ושותים ממתקים ולבושים מלבושי כבוד? השיב התינוק, לא, אין אני מתקנא בהם כלל, שלי גדול משלהם, ישראל אני ומאמין באלקי ישראל. חזר רבי זושא לבית המדרש ואמר: רבון העולמים, הבט משמים וראה מי כעמך ישראל עם סגולה, תינוק מישראל אפילו כשהוא רעב וצמא ולבוש קרעים ובלואים, מקבל הכל באהבה ובלבד שישראל הוא.

לשנה טובה תכתבו

אמר ה"חווזה" הקדוש מלובלין זיע"א, כי על ידי הריעות של ישראל כליל ראש השנה, אשר אחד אומר לחברו גוט יום טוב, ולשנה טובה תכתב, עומד הקב"ה מכסא דין ומעלה מדת הרחמים, ובוה פירש מאמר הכתוב (תהלים מ"ז - ו') עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, כי תרועה לשון ריעות, היינו שבאותו הריעות שמברכין בני ישראל אחד לחברו כליל ראש השנה, נעלה מדת אלקים שהוא מדת הדין מעל כסא הדין, וה' יושב על כסא רחמים בבחינת הוי' שהוא מדת הרחמים, הוא בקול שופר.

תפילולא דצדקיא

יום ראשון כ"ט אלול
הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פערלוב
מסטאלין (תש"א)
הרה"ק רבי אברהם יעקב ב"ר יצחק מרדכי
מגוואדוויץ - סטאלין (תש"ב)
רבי נחום שלמה ב"ר משה מקאזניץ (תש"ב)
יום שני א' תשרי
שרה אמנו (ב' אלפים ע"ה)
רבי אמנון בעל "נתנה תוקף" (ד"א תשע"ב)
הרה"ק רבי נחום ממאקרוב ב"ר מרדכי
מטשערנובל (תרי"ב)
הגה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל
מיכל (תר"מ)
הגה"ק רבי יעקב דוד (הרידב"ז) ב"ר זאב
(תרע"ד)
יום שלישי ב' תשרי
הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמי
ב"ר יצחק (תק"צ)
הרה"ק רבי ישראל מסטאלין ב"ר אשר
(תרפ"ב)
יום רביעי ג' תשרי
הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה
(תפארת ישראל)
הרה"ק רבי יצחק דוד בידרמן ב"ר משה
מלעלוב
יום חמישי ד' תשרי
הגה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל
(חיי אדם - תקפ"ב)
הגה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק
מאוסטראה המכונה בעל שם
יום שישי ה' תשרי
נפתלי בן יעקב משבטי י"ה (ב' אלפים שכ"ז)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רפורם יום החר"ם על המעדים.

תפוח בדבש כליל ראש השנה

א) נוהגים לאכול תפוח בדבש, ואומרים שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה. (שו"ע אור"ח סימן תקפ"ג סעיף א')
ב) וכן טובלים פרוסת המוציא בדבש. (קיצור שו"ע סימן קכ"ט סעיף ט')
ג) נוהגים להמתין באמירת הידי רצון וכו' שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, עד אחר אכילת התפוח בדבש. (אלף המגן סימן תקפ"ג ס"ק ח')

ד) ויש שנהגו שאומרים הידי רצון אחר פרוסת המוציא, ושוב אחרי אכילת התפוח (טעמי המנהגים אות תר"ו בשם הרה"ק מאלעסק וצ"ל)